

Lärarhandledning:
Den stora utvandringen

Författad av Jenny Karlsson

Artikelnummer: T42215

Ämnen: Historia, Samhällskunskap, Religionskunskap

Målgrupp: Grundskola 4-6, Grundskola 7-9, Gymnasium

Speltid: 25 min

Produktionsår: 2015

Kunskap & Upplevelse
Film i undervisningen

INNEHÅLL:

Centralt innehåll

- Det centrala innehåll från LGR 11 och LGY 11 som matchar filmen.

Kunskapskrav

- De kunskapskrav du kan jobba mot med utgångspunkt i filmen.

Begreppsbanken

- En lista med utmanande ord och begrepp från filmen och förslag på hur du kan arbeta med dem.

Frågebanken

- Olika typer av frågor att jobba med i helklass, i grupp eller individuellt.

Övningsbanken

- Länkar och övningar som hjälper dig att jobba vidare med filmens innehåll.

Centralt innehåll som kan kopplas till filmen.

Historia, åk 4-6:

- Den stora folkökningen samt dess orsaker och konsekvenser för olika människor och grupper.
- Jordbrukets omvandling och dess konsekvenser för människor.
- Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Historia, åk 7-9:

- Olika historiska förklaringar till industrialiseringen, samt konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor i Sverige, Norden, Europa och några olika delar av världen. Migration mellan länder.
- Hur historiska källor och berättelser om en familjs eller släkts historia speglar övergripande förändringar i människors levnadsvillkor.
- Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar.

Religion, åk 7-9:

- Kristendomen i Sverige. Från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering.
- Sambandet mellan samhälle och religion i olika tider och på olika platser.

Samhällskunskap, åk 7-9:

- Immigration till Sverige förr och nu. Integration och segregation i samhället.

Historia 1a och 1b

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration.
- Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser... till exempel befolkningsutveckling och jordbrukets utveckling
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i... kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation.
- Tolkning och användning av olika slags källmaterial.
- Kritisk granskning, tolkning och användning av olika slags källmaterial utifrån källkritiska kriterier och metoder.

Kunskapskrav som kan kopplas till innehållet:**Historia åk 6:**

Eleven har kunskaper (*grundläggande, goda, mycket goda*) om den stora folkökningen, jordbrukets omvandling och utvandringen och kan visa det genom att föra resonemang om orsaker till och konsekvenser av människors levnadsvillkor och handlingar under den här perioden. Eleven kan jämföra migration och levnadsvillkor mellan olika tidsperioder, t.ex. då och nu. Eleven kan resonera om hur utvandringen påverkat vår samtid. Eleven kan använda historiska begrepp i sina resonemang.

Historia åk 9:

Eleven har kunskaper (*grundläggande, goda, mycket goda*) om industrialiseringen och visar det genom att föra resonemang om orsaker till och konsekvenser av industrialiseringen och människors levnadsvillkor och handlingar under den här perioden. Eleven kan jämföra migration och levnadsvillkor mellan olika tidsperioder och kan visa hur det påverkat vår samtid. Eleven kan använda historiska begrepp i sina resonemang.

Gymnasiet:

Eleven kan översiktligt redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. Dessutom kan eleven översiktligt redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser.

Eleven ger enkla exempel på, och förklarar översiktligt, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden. Dessutom kan eleven dra några enkla slutsatser om vad skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden kan ha för betydelse för framtiden. Eleven kan med viss säkerhet använda några historiska begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv. Eleven kan med viss säkerhet söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra enkla reflektioner över materialets relevans.

Begreppsbanken

Här finns en lista över svåra ord i filmen. Gå igenom dem tillsammans med klassen innan ni ser filmen eller låt eleverna jobba med dem efteråt.

Låt eleverna parvis klippa ut orden och låta dem para ihop rätt ord med rätt förklaring. Öva så länge det behövs. Låt dem sedan skapa begreppskedjor av så många ord som möjligt och berätta för varandra muntligt. Gör som skriftlig övning om du vill.

Kopieringsunderlag:

<i>Migration</i>	Folkförflyttning (gemensamt namn för både invandring och utvandring)
<i>Emigrera</i>	Utvandra, flytta från sitt hemland
<i>Immigrera</i>	Folkförflyttning (gemensamt namn för både invandring och utvandring)
<i>Emigrant</i>	Person som flyttar från ett land
<i>Immigrant</i>	Person som flyttar till ett land
<i>Predikant</i>	Person som berättar/förkunnar bibelns texter
<i>Landsförvisning</i>	Bli tvingad att för viss tid eller för alltid få bo utanför sitt hemland
<i>Statskyrka</i>	Kyrka som lyder under statens bestämmelser

Kopieringsunderlag (fortsättning):

<i>Jordreformen</i>	En omfördelning av den odlingsbara jorden.
<i>Skiftesreformen</i>	Bondens små utspridda åkrar slogs samman till en större sammanhållen åker.
<i>Obesutten</i>	Person som inte ägde någon jord att bruka
<i>Spannmål</i>	Samlingsnamn för olika sädeslag
<i>Värnplikt</i>	Skyldighet att tjänstgöra i ett lands försvar. Gäller ofta män i en viss ålder.
<i>Sekelskifte</i>	Ett sekel är 100 år. Sekelskifte är när man går från ett århundrade till nästa.
<i>Push-faktor</i>	Anledningar som får människor att flytta från en plats
<i>Pull-faktor</i>	Anledningar som lockar en människa att flytta till en ny plats
<i>Ångbåt</i>	Båt som drivs av en ångmaskin, en motor med vattenånga. Blev vanliga färdmedel över Atlanten i början på 1900-talet.

Frågebanken

- Hur många svenskar utvandrade under perioden 1840-1914?
- Varför reste man fast det var dyrt och man inte visste så mycket om landet man åkte till?
- Nämn några av pull-faktorerna som lockade svenskarna till USA?
- Nämn några av push-faktorerna till att människorna lämnade Sverige?
- Informationen från Amerika och bilderna på vykortet var inte helt sanningsenliga. Varför var det så tror du? Vem tror du spred den informationen och varför trodde emigranterna på den?
- Har du själv skickat vykort från en plats du besökt? Hur ser vykort ut idag? Hur sprider vi information idag? Hur framställer vi oss själva i t.ex. sociala medier?
- Efter ett tag fick fler och fler råd med Amerika-biljetten. Varför det?
- Under 1800- och 1900-talet skedde en stor omflyttning av Sveriges befolkning. Vad hände? Varför?
- Hur kunde befolkningen mer än dubbleras på hundra år?
- Vem var Vilhelm Moberg? Vad har han för betydelse i den svenska historien?
- Varför blev fler utan arbete när skiftesreformen genomfördes?
- Varför flyttade många till städerna och vad gjorde de där?
- Vilka områden i Sverige blev hårdast drabbade av utvandringen?
- På vilket sätt var religionen en anledning till att många valde att flytta från Sverige?
- I vilken Amerikans stad bodde det år 1900 fler svenskar än i Göteborg?
- Hur skiljde sig anledningarna till att emigrera i början och i slutet av perioden?
- Varför blev det så småningom enklare att emigrera?
- Varför ansåg vissa att emigrationen vara en stor fara för samhället?
- Vad gjorde man för att hindra emigrationen?
- Vad tyckte man om invandringen till Sverige? Varför, tror du?
- Hur tänkte man i USA om den stora invandringen?
- Varför berörde inte den diskussionen svenskarna?
- Är det idag skillnad på hur olika invandrargrupper bemöts? Varför? Varför inte?
- Har du flyttat någon gång? Hur är det?
- Finns det spår av svenskarna i Amerika idag? På vilket sätt tror du?
- Hur kan vi veta så mycket om den här tiden?

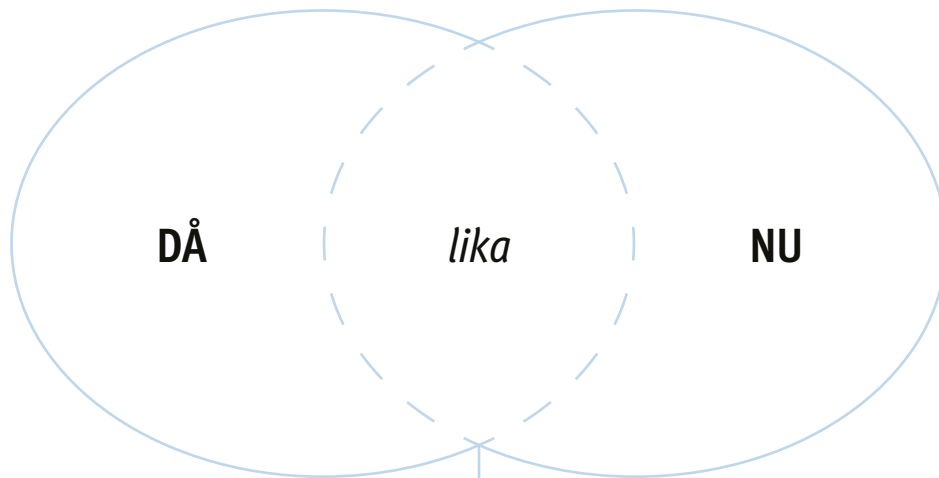
Övningsbanken

Innan filmen:

Prata om olika orsaker till att människor flyttar. Vilka anledningar finns? Hur tror ni det var för 150 år sedan?

Efter filmen:

Vad innebär push och pull-faktorer som nämndes i filmen? Vilka är anledningarna till migration idag och av vilka anledningar flyttade svenskarna för 150 år sedan? Gör till exempel ett Venn-diagram på tavlan där ni jämför anledningarna då och nu. Se vad som skiljer och vad som är lika.

Dåtidens pull-faktorer:

Löften om bättre ekonomi, bättre möjligheter att odla, religionsfrihet och att det skulle vara lättare att få arbete. Reklam som lockade.

Dåtidens push-faktorer:

Fattigdom, svält, dåliga jordbruksmöjligheter, arbetslöshet, låga löner, bistert klimat med kyla och torka under några år, skördarna blev sämre och spannmålen dyrare, förlängd värnplikt, få hade rösträtt, fick inte utöva sin religion på det sätt man ville.

Nutidens pull-faktorer:

Nutidens push-faktorer:

Övningsbanken, *fortsättning*

- 1. Låt eleverna föreställa sig att de är en person som utvandrar till Amerika och:**
 - Skriv ett brev hem och berätta om resan och hur du har det i det nya landet
 - Skriv dagbok från din resa över Atlanten.
 - Gör en egen serie om livet i Sverige eller Amerika under den här tiden.
- 2. Låt eleverna föreställa sig att de kämpar för att få rösträtt.
Gör till exempel plakat eller listor med argument.**
- 3. Diskutera tillsammans om brev och dagböckers betydelse som historiska källor och vilka andra historiska källor det finns och vad som skiljer dem åt.**
- 4. Diskutera om och hur utvandringen, industrialiseringen och jordbrukets omvandling påverkat oss idag.**
- 5. Diskutera olika perspektiv på hur människor såg på industrialiseringen.**

Mer om:

Historiska källor

<http://kollakallan.blogg.skolverket.se/2014/04/01/arbetamedhistoriskakallor/>

<http://www.tidsresan.se/Kallor.htm>

Utvandringen

<http://www.so-rummet.se/search/site/utvandringen>

2015 års julkalender i SVT ”Tusen år till julafton”
avsnitt 12 och 13 handlar om 1860-1890

Skiftesreformen

<http://www.so-rummet.se/kategorier/skiftesreformer>

Rösträtt

<http://www.so-rummet.se/search/site/R%C3%B6str%C3%A4tt>

Kyrkans kontroll och frikyrkan

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/husforhor-kyrklig-kontroll-och-vackelserorelsernas-framvaxt>

Industrialiseringen

<http://www.so-rummet.se/search/site/Industrialiseringen>